

Diarienummer: 13KS/0258

Datum: 2013-05-02
Handläggare: Hans Ivarsson
Ekonomi- och upphandlingsavdelningen
hans.ivarsson@varmdo.se

Yttrande över Revisionsberättelse för 2012

Förslag till beslut

Yttrandet godkänns och tillsänds kommunfullmäktige

Beslutsnivå

Kommunstyrelsen

Sammanfattning

Revisorerna i kommunen har granskat kommunstyrelsens och övriga nämnders verksamhet samt kommunens bolags verksamhet under 2012. Revisorerna uttrycker oro över kommunens ekonomiska läge, vidare fokuseras i revisionsberättelsen på vård- och omsorgsstyrelsens och utbildningsstyrelsens underskott i förhållande till budget. Revisorerna riktar kritik mot vård- och omsorgsstyrelsen samt anmärkning mot kommunstyrelsen och utbildningsstyrelsen.

I förslaget till yttrande redogörs för kommunens ekonomiska situation, slutsatsen i yttrandet är att kommunens ekonomi är sund och stabil. Vidare beskrivs vård- och omsorgsstyrelsens och utbildningsstyrelsens ekonomier, orsaker till underskott och agerande med anledning av dessa. Innebörden i yttrandet är att det inte föreligger några omständigheter som motiverar att anmärkning riktas mot kommunstyrelsen.

Handlingar i ärendet

Nr	Handling	Bilaggs/bilaggs ej
1	Revisorerna i Värmdö kommun. Revisionsberättelse för år 2012	Bilaggs
2	Kommunstyrelsens yttrande till revisorerna	Bilaggs

Stellan Folkesson
Kommundirektör

Hans Ivarsson
Ekonomichef

Diarienummer: 13KS/0258

Kommunstyrelsen

Datum: 2013-04-30

Handläggare: Hans Ivarsson

Ekonomi- och upphandlingsavdelningen

hans.ivarsson@varmdo.se

Yttrande över Revisionsberättelse för 2012

Revisorerna i kommunen har granskat kommunstyrelsens och övriga nämnders verksamhet samt kommunens bolags verksamhet under 2012. Revisorerna uttrycker oro över kommunens ekonomiska läge, vidare fokuseras i revisionsberättelsen på vård- och omsorgsstyrelsens och utbildningsstyrelsens underskott i förhållande till budget. Revisorerna riktar kritik mot vård- och omsorgsstyrelsen samt anmärkning mot kommunstyrelsen och utbildningsstyrelsen. Kommunstyrelsen lämnar följande yttrande:

Kommunens ekonomiska situation

Värmdö kommuns ekonomiska resultat 2012 var + 81 mnkr, det näst bästa resultatet någonsin i kommunens historia. I resultatet ingår dock flera större engångsposter. Om man rensar bort de tre största engångsposterna (återbetalning AFA-premier, reavinster och förändrad redovisningsprincip immateriella tillgångar) uppgår resultatet till ca + 46 mnkr. Att jämföra med av fullmäktige uppsatt mål, + 40 mnkr. + 46 mnkr motsvarar ca 2,5 % av intäkter av skatt och utjämning. En vanligt förekommande uppfattning i kommunsektorn är att 2 % är en rimlig nivå för att upprätthålla god ekonomisk hushållning.

Värmdö kommun har sedan 2007 haft en stabil ekonomisk utveckling, varje år har redovisats klart positiva resultat och det under senare år uppsatta finansiella målet (+ 40 mnkr) har uppnåtts respektive år. Det lagstadgade balanskravet har klarats med bred marginal.

Av KPMG:s rapport framgår att kommunens resultat (på sista raden) 2012 motsvarar 2 057 kr per invånare. Genomsnittet för kommuner i Stockholms län uppgick till 1 571 kr per invånare. Enligt samma granskningsrapport uppgick verksamhetens nettokostnader i Värmdö till 42 708 kr per invånare mot 42 959 kr per invånare för genomsnittet av Stockholmskommunerna. Mätt per invånare ligger därmed Värmdös kostnader 0,6 % lägre än genomsnittet, året dessförinnan, 2011 var Värmdös kostnadsnivå 2,1 % högre. Med andra ord har Värmdö lyckats hålla tillbaka kostnadsökningarna bättre än länets kommuner i allmänhet.

Värmdös ekonomiska resultat 2012 är även starkare än riksgenomsnittet, oavsett om man medräknar engångsposter eller inte. Den ekonomiska uppföljningen under året har utifrån helheten varit tämligen realistisk, i BUP 2 prognostiserades + 73 mnkr, i BUP 3 + 75 mnkr,

att jämföra med bokslutsutfallet på + 81 mnkr. Kostnadsökningarna jämfört med 2011 var i balans med tillväxten på intäktsidan.

Revisorerna uttrycker i revisionsberättelsen för 2012 "Kommunens ekonomiska läge är oroande och kräver omgående åtgärder för att få en sund ekonomi". Revisorerna anser således att kommunens ekonomi är osund, och uttrycket "omgående åtgärder" måste rimligen tolkas att läget är ganska akut. Det skulle vara intressant att få klarhet i vad som ligger till grund för det yttrandet. Stöd för en sådan uppfattning står inte att finna i KPMG:s granskningsrapport eller i föreliggande årsredovisning, som revisorerna föreslår godkännas.

Kommunens utmaningar

Även om Värmdös ekonomi är tämligen god och trendpilarna i flera fall pekar åt rätt håll är det viktigt att fortlöpande, med kritiskt öga, analysera den ekonomiska situationen. De flesta kommuner har några svaga ekonomiska nyckeltal. För Värmdös del kan konstateras att låneskulden är hög och soliditeten låg. Det är inte särskilt överraskande, med tanke på att kommunen har genomgått några decennier med mycket stark tillväxt och omfattande investeringar. Det finns en bred förankring i fullmäktige kring de stora investeringsåtagandena, t ex VA-utbyggnaden. Det är heller inte kortsiktigt något överhängande problem, kommunen klarar att hantera räntekostnaderna inom driftsekonomin.

Men långsiktigt kan den stora låneskulden innebära ökad risk, bl a för stigande kostnader när ränteläget vänder uppåt. Mot denna bakgrund har fullmäktige på förslag från kommunstyrelsen beslutat att soliditeten långsiktigt ska stärkas och har lämnat ett uppdrag om utredning/förslag på lämpliga fastigheter som kan säljas. F n pågår ett arbete i den frågan.

Frågan om soliditeten och låneskulden är strategiskt viktig för Värmdö kommun, men det handlar om att fatta några långsiktigt kloka beslut snarare än att vidta åtgärder som tar sikte på ett enstaka budgetår.

Utbildningsstyrelsens och vård- och omsorgsstyrelsens underskott

Av kommunens internredovisning i bokslut 2012 framgår att två nämnder, utbildningsstyrelsen och vård- och omsorgsstyrelsen, redovisar underskott, motsvarande 2,7 % samt 5,5 % av respektive nämnds budgetomslutning. Ekonomin kring dessa styrelser rymmer en viss komplexitet som kan behöva beskrivas:

Det ekonomiska utfallet för nämnderna i fråga är i princip det aggregerade resultatet för ett stort antal resultatenheter. Resultatenheterna inom proVarmdo får sina intäkter ur olika peng-/ersättningsystem eller genom särskilda avtal med finansieringsnämnder. Enheterna är därmed i de flesta fall helt volymberoende, d v s intäkterna speglar svängningar i antal elever, vårdboende mm. Utvecklingen under 2012 visar att det kan innebära tuffa förutsättningar; inom t ex förskolan sjönk antalet barn från vår till höst med ca 200, vilket ledde till markant sänkta intäkter, tappet fördelades dessutom ganska ojämnt mellan olika enheter. Det enskilt största underskottet återfinns just inom förskolan, - 10 mnkr. Tanken är att resultatenheterna ska anpassa kostnaderna efter förändrade intäkter, men en omställning av den här dimensionen kan vara svår att klara momentant. Ändå är ekonomistyrning med

resurstilldelning efter prestation över tid definitivt att föredra, exempelvis vida bättre än gamla tiders anslagsfinansiering.

Enligt principerna för resultatenheter balanserar dessa det ekonomiska resultatet mellan åren. Det är således logiskt att utbildningsstyrelsen och vård- och omsorgsstyrelsen i bokslut redovisar såväl avvikelser mot budget som ackumulerade över- och underskott per årsskiftet. Systemet med resultatbalansering behöver emellertid vårdas, övervakas och följas upp på ett klokt sätt. Som ett led i denna tillsyn tog kommunstyrelsen våren 2012 initiativ till att se över och korrigera resultatenheternas resultatbalansering från 2011 till 2012. Något av en nystart, torde man kunna säga, samtidigt som systemets principer för framtiden korrigerades och förtydligades på vissa punkter. Kommunfullmäktige gick på kommunstyrelsens linje och beslutade enligt förslaget.

Kommunstyrelsen räknade samtidigt med att de nya förutsättningarna för resultatenheterna i en del fall skulle kunna leda till ökade kostnader temporärt under 2012. I klartext att enheter med ackumulerade överskott skulle förbruka delar av dessa under året. Mot denna bakgrund föreslog KS i Reviderad budget 2012 att en särskild reserv centralt skulle avsättas som motvikt till underskott hos berörda styrelser. Fullmäktige beslutade enligt förslaget.

När bokslut för 2012 summeras finns det flera tydliga exempel på just detta, att enheter tagit i anspråk gamla överskott, såsom Värmdö Gymnasium, som förbrukat 3,8 mnkr och LSS Boende 2,2 mnkr. Helt och fullt såsom det är tänkt enligt regelverket. Men effekten blir naturligtvis att styrelsernas ekonomiska resultat försämras det aktuella året.

Den sannolikt viktigaste ekonomiska uppföljningen är den som sker på våren, då det är möjligt att vidta korrigerande åtgärder som hinner få genomslag under året. I BUP 1 2012 prognostiserade flera nämnder underskott. Mot denna bakgrund beslutade kommunstyrelsen att dessa nämnder inför KS första sammanträde efter sommaren skulle redovisa åtgärder för att komma till rätta med underskotten. En sådan redovisning lämnades till KS i september. Därutöver har åtskilliga diskussioner och kontakter förevarit mellan representanter för kommunstyrelsen och berörda nämnder, i syfte att begränsa underskotten, utan att dessa diskussioner alltid dokumenterats i protokoll. Notabelt är att utvecklingen i några fall alldeles klart gått i rätt riktning under året. Det gäller t ex hemtjänsten vars resultat under höstmånaderna stärkts väsentligt jämfört med våren. Likaså har socialnämndens underskott sjunkit markant.

Utbildningsstyrelsens och vård- och omsorgsstyrelsens verksamhet finansieras endast med intäkter från peng-/ersättning; nämnderna har inte några buffertar därutöver. proVarmdos verksamhet och dess kostnader påverkas emellertid ibland av faktorer och händelser som inte varit möjliga att beakta i peng/ersättningssystemen. Ett exempel under 2012 var effekterna av Gustavsbergs gymnasiums övertagande av Doctus verksamhet, merkostnaderna har beräknats till 2 mnkr. Ett annat exempel var ombyggnaden av Djuröhemmet, beroende på Arbetsmiljöverkets krav, vilket bl a gjort att hemmet inte kunnat ta emot optimalt antal vårdboende. Merkostnader och intäktsbortfall har beräknats till 1,8 mnkr. Det är logiskt att produktionsstyrelserna inte äger egna resurser för att hantera denna typ av händelser, det är snarare en koncernfråga. Därför tar kommunfullmäktige det ekonomiska ansvaret för denna

sortens kostnader, på samma sätt som fullmäktige tar volymansvaret. Och därmed har KS i samband med behandlingen av bokslut för 2012 föreslagit att berörda enheter kompenseras för nämnda effekter.

Sammanfattningsvis

Kommunstyrelsen betraktar dialogen med kommunens revisorer som utomordentlig viktig, vilket framgår av att KS har tagit intryck av flera av de revisionsrapporter som lämnats under det gångna verksamhetsåret. Emellertid är kommunstyrelsen inte enig med revisionens uppfattning om att Värmdö kommuns ekonomiska läge är oroande och att det kräver omgående åtgärder för att få en sund ekonomi. Fundamenta, finansiella nyckeltal, jämförelser med andra kommuner mm visar att Värmdö kommuns ekonomi är sund och stabil. Men det gäller att inte slå sig till ro, en kommun måste hela tiden arbeta med ekonomin; därför pågår nu ett arbete med att ta fram förslag med inriktningen att långsiktigt nedbringa låneskulden och stärka soliditeten.

Kommunstyrelsen har agerat under året, som en konsekvens av den ekonomiska uppföljningen, genom att kräva av nämnderna åtgärder för att komma till rätta med underskotten. Notabelt är att nämndernas underskott blev betydligt lägre i bokslut än vad som prognostiserades i BUP 1.

Utbildningsstyrelsens och vård- och omsorgsstyrelsens ekonomiska utfall för 2012 har flera förklaringsvariabler, bl a att enheter har tagit i anspråk ackumulerade överskott från tidigare år, vilket de är i sin fulla rätt att göra. En annan förklaring är merkostnader/intäktsbortfall som ligger utanför peng-/ersättningssystem och som KS föreslagit att fullmäktige kompenserar för.

Barnantalet inom förskolan har sjunkit kraftigt under hösten, vilket en del förskolor kortsiktigt haft svårt att fullt ut ställa om till. Det finns anledning att ha förtroende för förskolechefer, som historiskt hållit budget ganska väl, att man fördelar anpassningsåtgärder över en längre tid än den som stått till buds under 2012. Samtidigt pågår en översyn av antalet enheter, uppsägning av lokaler inom förskolan mm. Kommunstyrelsen följer nogsamt den fortsatta utvecklingen inom de båda styrelserna, notabelt är att BUP 1 2013 indikerar väsentligt förbättrade resultat jämfört med 2012.

Kommunstyrelsen har ägnat utbildningsstyrelsen och vård- och omsorgsstyrelsen och deras ekonomier ganska stor uppmärksamhet under året och ställt krav på åtgärder. Samtidigt kan konstateras att kommunfullmäktige och kommunstyrelsen har sett till att Värmdö kommun som helhet har tillräckliga ekonomiska marginaler för att kunna möta nämnda underskott. Kommunstyrelsen menar att det inte föreligger några omständigheter som motiverar att anmärkning riktas mot styrelsen.

Monica Pettersson
Kommunstyrelsens ordförande

Stellan Folkesson
Kommundirektör